

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „БИЗНЕС, ИНВЕСТИЦИИ, НЕДВИЖИМИ ИМОТИ“

Приета от ФС протокол № 11/ 25.04.2024 г.

Приета от КС протокол № 11/ 16.04.2024 г.

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Денка Златева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „ИНОВАЦИИ И ПАТЕНТИ“

ЗА СПЕЦ: Бизнес икономика; ОКС „бакалавър“ – редовно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 3; СЕМЕСТЪР: 6

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 180 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 6

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
т.ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	120	-

Изготвили програмата:

1.
(доц. д-р Тодор Райчев)

2.
(гл. ас. д-р Милена Иванова)

Ръководител катедра:
„Бизнес, инвестиции, недвижими имоти“ (доц. д-р Тодор Райчев)

I. АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина „Иновации и патенти“ разглежда основни въпроси в областта на иновациите, свързани с процеса на провеждането на фундаменталните и приложните изследвания, възникването на инвенцията, осъществяването на развойно-внедрителската дейност по създаването на новия продукт и внедряването в производството, неговото патентоване и въвеждане на пазара, както и последващата му дифузия в други стопански сектори.

Целта на дисциплината е да даде знания и професионални умения за основните понятия, закономерности, методи, критерии, показатели, процедури и други в областта на иновациите. Да се изследва връзката на иновационния процес с други икономически процеси. На тази база да се съдейства за повишаване конкурентоспособността на българския бизнес на вътрешния и международния пазар.

Проведеният курс на обучение по учебната дисциплина ще формира у студентите знания и развие умения за това как се:

- осъществява технологичният трансфер и се управлява патентно-лицензионната дейност на фирмено равнище;
- разкриват и извличат ползите от използването на индустриалните продуктови иновации, представляващи инвестиционни продукти с междинно предназначение, върху пазарните и експлоатационните характеристики на крайните продукти;
- участва в дейността на съвременните организационни структури за осъществяване на ефективна иновационна дейност;
- проектира фирмена иновационна структура;
- развива вътрешното предприемачество;
- разработва иновационен план и как се разработва или усъвършенства иновационна стратегия на фирма;
- ползват формите за финансиране на иновационната дейност;
- съобразява фазата на жизнения цикъл на продуктите и/или технологичните иновации в процеса на работа, и при вземането на управленски решения;
- преценява избора на момента за внедряване на нов продукт;
- следи процеса на непрекъснато осигуряване на нови идеи за внедряване на иновационни суровини, материали, изделия, полуфабрикати, конструкции, машини, съоръжения, инструменти, приспособления, производствени системи и технологии, технически методи за изпълнение на производствени дейности, организационно-управленска практика, схеми за разплащане, схеми на гаранционно и следгаранционно обслужване, схеми на договаряне с клиентите (купувачите, инвеститорите, възложителите), доставчиците, изпълнителите и други пазарни контрагенти в производствените предприятия от различните стопански сектори;
- използват някои основни критерии и методи за оценка и подбор на инвенциите;
- прилагат основни критерии и методи за оценка и избор на иновационен проект;
- съставят профилни карти за оценка на иновациите в процес на реализация;
- реализира процедурата по издаване на патент на изобретение и др.

Дисциплината има хибриден характер, тъй като комбинира различни методи на обучение и използва различни ресурси за учене. Посредством решаване на практически казуси и провеждане на проучвания по дисциплината, студентите придобиват способност за разширяване на знанията и формиране на нови умения в областта на иновациите и патентите.

Интердисциплинарният подход е широко застъпен предвид факта, че дисциплината включва познания от няколко предметни области – предприемачество, инвестиции, дялово финансиране, право, застраховане, маркетинг, психология на потребителя и др. Ефективната иновационна дейност изисква знания и умения не само за конкретния бизнес, но и в областта на ин-

телектуалната и индустриалната собственост, промишления дизайн, търговските марки, стратегическото планиране, технологичния трансфер, патентното право, лицензионната дейност, анализа на данни и други области.

Съгласно препоръката на Съвета на Европейския съюз от 22 май 2018 г. в хода на обучението по дисциплината се прилагат и развиват следните ключови компетентности:

- *цифрова – група 4. Познаване на цифровите технологии използвани при управлението на иновационната дейност, общуване и взаимодействие със заинтересованите страни в иновационния процес, развитие на критично мислене към валидността, надеждността и въздействието на информацията при управление на иновационните проекти, познаване на правните и етичните норми при използването на дигитални технологии;*

- *гражданска – група 6. Развиване на способност за разбиране на интелектуалните, икономическите, патентно-правните, лицензионните, пазарните, социалните и екологичните процеси, формиране на интерес към ефективни, социални и зелени инвестиции за устойчиви иновации, към икономическата политика в областта на иновациите, вземане на решения свързани със социалната отговорност на фирмата иноватор.*

- *предприемаческа – група 7. Развиване на креативно мислене, аналитичност, стратегическо планиране, управленски умения, умения за работа в екип, осведоменост за потребителски, социално-икономически тенденции и способност за анализ на пазарни и икономически показатели и диагностика в областта на съответния бизнес, прецизиране на потребностите, управление на ресурсите, разходите и риска в иновационния процес.*

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА ИНОВАЦИИТЕ И ПАТЕНТИТЕ		3	3	
1.1.	Съдържателна характеристика и свойства на иновациите			
1.2.	Обща класификация на иновациите			
1.3.	Екоинновациите като перспективно направление на кръговата икономика			
1.4.	Специфика и икономически функции на патента като обект на индустриална собственост			
1.5.	Влияние на характеристиките на патента върху параметрите на лицензионната сделка			
ТЕМА 2. ИНСТИТУЦИОНАЛНА СРЕДА И НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНОВАЦИИТЕ		2	2	
2.1.	Институционална среда подпомагаща иновациите			
2.2.	Нормативни актове за развитие на иновациите			
ТЕМА 3. ТЕХНОЛОГИЧЕН ТРАНСФЕР И ДИФУЗИЯ НА ИНОВАЦИИТЕ		4	4	
3.1.	Същност и съдържание на технологичния трансфер			
3.2.	Нетърговски и търговски форми на технологичен трансфер			
3.3.	Дифузия на иновациите			
ТЕМА 4. СЪДЪРЖАНИЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИНОВАЦИОННИЯ ПРОЦЕС ЗА СЪЗДАВАНЕ, ПРОИЗВОДСТВО И ВНЕДРЯВАНЕ НА ИНОВАЦИИ		3	3	
4.1.	Същност и структура на иновационния процес			
4.2.	Основни класификации на етапите на иновационния процес			
4.3.	Видове съвременни фирмени организационни структури			

4.4.	Проинновативни териториално-организационни структури и мрежи			
ТЕМА 5. ПЛАНИРАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ НА ИНОВАЦИИТЕ		3	3	
5.1.	Специфика на иновационното планиране и финансиране			
5.2.	Възможности за използване на финансиращите програми на Европейския съюз за развитието на фирмените иновации			
5.3.	Технологично прогнозиране и технологичен одит			
5.4.	Жизнен цикъл на продуктите и технологичните иновации			
ТЕМА 6. ОСИГУРЯВАНЕ И ПОДБОР НА ИДЕИ ЗА ИНОВАЦИИ		3	3	
6.1.	Източници на готови идеи за иновации			
6.2.	Методи за генериране на идеи			
6.3.	Критерии и методи за оценка, и подбор на иновационни идеи			
ТЕМА 7. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ИНОВАЦИОННИТЕ ИДЕИ		4	4	
7.1.	Формиране на иновационен проект			
7.2.	Критерии и методи за оценка и избор на иновационен проект			
7.3.	Научно-техническо разработване и внедряване на иновацията			
7.4.	Управление на рисковете съпътстващи реализацията на иновационните проекти			
7.5.	Използване на съвременни информационни технологии при реализацията на иновационните проекти			
ТЕМА 8. РЕГУЛАТОРЕН РЕЖИМ НА ПАТЕНТИТЕ		2	2	
8.1.	Признаци на патентоспособност и възникване на патентната защита			
8.2.	Права на изобретателя и служебно изобретение			
8.3.	Същност, действие, ограничаване и прекратяване на действието на патента			
ТЕМА 9. ИЗДАВАНЕ НА ПАТЕНТ ЗА ИЗОБРЕТЕНИЕ		4	4	
9.1.	Параметри на услугата			
9.2.	Временна патентна закрила			
9.3.	Елементи на процедурата по предоставяне на услугата			
9.4.	Обявяване на патента за недействителен			
9.5.	Международна закрила на изобретенията			
ТЕМА 10. УПРАВЛЕНИЕ НА ПАТЕНТНО-ЛИЦЕНЗИОННАТА ДЕЙНОСТ		2	2	
10.1.	Планиране и организиране на работата с патентната литература и информация за извличане на ползи за развитието на фирмата в областта на иновациите			
10.2.	Прецизиране на основните параметри на лицензионния договор			
10.3.	Управление на процеса на ценообразуване при предоставянето на патентни и комбинирани лицензии			
Общо:		30	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

No. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Курсова работа по избрана тема	1	40
1.2.	Решаване на практическо задание	1	20
1.3.	Тест	1	30
Общо за семестриалното оценяване:		3	90

2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит – тест със затворени въпроси	1	30
	Общо за сесийното оценяване:	1	30
	Общо за всички форми на контрол:	4	120

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Райчев, Т. Свितък лекции по дисциплината „Иновации и патенти“. Варна, 2024, приложен в платформата за електронно и дистанционно обучение „eLearn“ на ИУ – Варна.
2. Георгиев, И., Ц. Цветков, Д. Благоев. Мениджмънт на фирмените иновации и инвестиции. Второ прераб. и доп. изд., София, Издателски комплекс – УНСС, 2013.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Бажанов, В. Лицензионный договор и договор коммерческой концессии. LAP LAMBERT Academic Publishing, 2013.
2. Брюс, Э. Иновации. Пер. с англ. Москва, Дело и Сервис, 2010.
3. Варамезов, Л. Иновационен мениджмънт. Учебник за дистанционно обучение. 4-то прераб. и доп. изд., Свищов, Акад. изд. „Ценов“, 2013.
4. Георгиева, Т. Иновации в агробизнеса. Варна, Наука и икономика, 2018.
5. Дракър, П. Иновации и предприемачество. София, Изд. „Класика и Стил“, 2002.
6. Закон за марките и географските означения. ДВ, бр. 81 от 14.09.1999 г., с последващите изменения и допълнения.
7. Закон за патентите и регистрацията на полезните модели (загл. изм. – ДВ, бр. 64 от 2006 г., в сила от 09.11.2006 г.). ДВ, бр. 27 от 2 Април 1993 г., с последващите изменения и допълнения.
8. Закон за промишления дизайн. ДВ, бр. 81 от 14 Септември 1999 г., с последващите изменения и допълнения.
9. Иванова, Р. Управление на иновациите. Варна, ИК „Геа-Принт“, 2018.
10. Иновационният потенциал на България: възможности и предизвикателства. /Год. доклад на фондация „Приложни изследвания и комуникации“/. София, Фонд. „Приложни изследвания и комуникации“, 2013.
11. Керчев, К. Основи на иновационната политика. София, Унив. изд. „Стопанство“, 2011.
12. Ненов, Т. Управление на иновациите. Варна, Наука и икономика, 2010.
13. Пантелеева, И. Управление на иновациите в индустриалното предприятие. Свищов, Библиотека „Образование и наука“, Кн. 69, Акад. изд. „Ценов“, 2013.
14. Райчев, Т. Иновации в строителството. Варна, Наука и икономика, 2014.
15. Хотьашева, О. М., М. А. Слесарев. Иновационный менеджмент. Юрайт, 2016.
16. Чобанова, Р. Иновативност на националната икономика. София, Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“, 2012.
17. Amit, R., C. Zott. Business Model Innovation Strategy: Transformational Concepts and Tools for Entrepreneurial Leaders. 1st ed., Wiley, Hoboken New Jersey, 2020.
18. Innovation Policy for Green Technologies. Guide for Policymakers in the Transition Economies of Europe and Central Asia. New York, United Nations, 2013.

19. Kibert, C. J. Sustainable Construction: Green Building Design and Delivery, 4th ed., Hoboken, New Jersey, Wiley, 2016.
20. Mohr, Jakki J., Sanjit Sengupta, Stanley Slater. Marketing of High-Technology Products and Innovations: Pearson New International Edition. 3rd ed., Harlow, England, Pearson, 2014.
21. Shams, S.M. Riad et al. Business Models for Strategic Innovation: Cross-Functional Perspectives. 1st ed., Routledge, London, 2018.
22. Trott, Paul. Innovation Management and New Product Development. 6th Edition, Pearson, 2017.
23. Weis, Bernd X. From Idea to Innovation. A Handbook for Inventors, Decision Makers and Organizations. Springer, 2015.